

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

The Relationship between the Desired Characteristics of Schools
administrators and the Participation of the Community in Educational
Management under the Jurisdiction
of Provincial Administrative Organization Nakhon Ratchasima

พจนานวณ¹ ดร.ประทวน วันนิจ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

² อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างคือตัวแทนชุมชน ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาในปีการศึกษา 2559 จาก 58 โรงเรียน แยกเป็น ตัวแทนชุมชนจำนวน 85 คน ครู จำนวน 246 คน รวมทั้งสิ้น 331 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.879 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านวิชาการ รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : คุณลักษณะของผู้บริหาร, การมีส่วนร่วม

ABSTRACT

The purposes of this research were (1) to study the desired characteristics, the instructional leadership and the leadership moral of school administrators. (2) to study about the participation of the community in Educational Management under the Jurisdiction of Provincial Administrative and (3) to study of the relationship between the desired characteristics of schools administrators and the participation of the community in educational management under the Jurisdiction were of Provincial Administrative. The sample group consisted of community leaders, the teacher who teaching in the school of Educational Management under the Jurisdiction of Provincial Administrative from 58 schools that divide of community 85 leaders and 246 teachers that the total are 331 persons. They were selected by means of the stratified random sampling. The instrument for data collecting was questionnaire with a five-level Likert scale, which yielded the reliability value of .879. The statistics used in data analysis were percentage, arithmetic mean. The hypotheses were tested by Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The result were found as follows:

- 1) The desired characteristics under the Jurisdiction of Provincial administrative found that overall and each aspect at were high level. When researcher considered each aspect, it was found that academic administration was at high level, followed by the next was the desired characteristics. The least is leadership.
- 2) The participation of the community of school under the Jurisdiction of Provincial Administrative were overall and each aspect were at high level. When researcher considered each aspect, it was found that the participation engaged in the work was at high level, followed by the minor is the participation for benefit and the least was decision making.
- 3) The Relationship between the Desired Characteristics of Schools administrators and the Participation of the Community in Educational Management under the Jurisdiction of Provincial Administrative had positive relation at statistically significant at the .01

Keywords: the Desired Characteristics of Schools administrators, the participation

1. บทนำ

การศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาคน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 2) กำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาในประเทศไทยมีหน่วยงานที่จัดการศึกษาอยู่หลายหน่วยงานและหลายระดับ โรงเรียนเป็นหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษา และให้บริการการศึกษา แก่ประชาชน พัฒนาคนไทยทุกคนให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก ตามมาตรา 9 (2) มาตรา 41 มาตรา 42 ได้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของชาติ โดยมุ่งให้การจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2551, หน้า 6) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดแยกเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพอันจะเป็นการพัฒนาการศึกษาแก่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน เอกชน และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลัก ธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีการนำระบบและวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ควบคู่กับการสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเลือกใช้บริการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 หน้า 41)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุในเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติและตามนโยบายของรัฐ โดยเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่สามารถทำให้นโยบายของรัฐเห็นผลการปฏิบัติที่เป็นจริงเกิดขึ้นและมีหน่วยงานระดับที่สูงกว่าสถานศึกษา รับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในระดับกรม จังหวัด อำเภอ หรือระดับเขตการศึกษา ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานหลายหน่วยงานและหลายระดับรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษา แต่สถานศึกษาถือเป็นหน่วยงานที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติการผลของการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นที่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ และมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษาที่จะให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นโรงเรียนมัธยมที่ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามหลักเกณฑ์การถ่ายโอนสถานศึกษา ในระหว่างปีการศึกษา 2549 – 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 58 โรงเรียน โดยโรงเรียนทั้ง 58 โรงดำเนินการบริหารการศึกษาภายใต้การกำกับดูแลด้านการศึกษาจาก

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่มีระบบโครงสร้างการบริหารงานที่แตกต่างไปจากสังกัดเดิม โดยตำแหน่งผู้บังคับบัญชาสูงสุดขององค์การ คือ ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นบุคคลที่มาจากการเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่งเป็นวาระครั้งละ 4 ปี ซึ่งจากที่ผ่านมานับจากโรงเรียนถ้ำไอนเข้ามาได้มีการเปลี่ยนผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานต้นสังกัดไปตามวาระทุกครั้ง และจะพบว่านโยบายการจัดการศึกษาในแต่ละครั้งจะมีข้อแตกต่างกันออกไปบ้าง ซึ่งครูและบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด ให้สถานศึกษาส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน อปท. องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมกับชุมชน อีกทั้งยังเป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของชุมชนและชุมชนได้เข้าใจในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพราะจะสามารถขับเคลื่อนโรงเรียนให้ไปสู่มาตรฐาน สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน และในปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆจึงได้มีการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาร่วมกัน โดยการสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อเป็นตัวแทนของชุมชน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนจึงถือเป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษา อีกทั้งยังเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษา จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพียงใดซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนและใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาจัดการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

3. สมมติฐานของการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแทนชุมชน และครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2559 โดยแยกเป็นตัวแทนชุมชน จำนวน 606 คน และครู จำนวน 1,758 คน ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งสิ้น 2,364 คน

กลุ่มตัวอย่างตัวแทนชุมชน และครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ในปีการศึกษา 2559 จาก 58 โรงเรียน ได้จากการสุ่มประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555 : 148 – 149) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนชุมชน จำนวน 85 คน ครู จำนวน 246 คน รวมทั้งสิ้น 331 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่จะใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1) ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2) ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านวิชาการ และด้านคุณลักษณะ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และ ตอนที่ 3) ความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ใน 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 2) นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำแบบสอบถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างและนิยมเชิงปฏิบัติการ 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้างเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และนำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าตั้งแต่ .60 ถึง 1.00 ซึ่งถืออยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำเครื่องมือวิจัยไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ 4) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับครูและตัวแทนชุมชนของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ประกอบด้วยครู 25 คน และตัวแทนชุมชน 5 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์พิจารณาคุณภาพของแบบสอบถามต่อไป 5) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้วิธีการหาอัตราส่วนวิกฤต t ตามวิธีการของ Independent Sample t -test โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .30 ขึ้นไป 6) หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.879 ซึ่งผ่านเกณฑ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ วิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

5. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

คุณลักษณะของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D	ความหมาย	ที่
ด้านบุคลิกภาพ	3.86	.50	มาก	2
ด้านภาวะผู้นำ	3.66	.59	มาก	4
ด้านวิชาการ	3.88	.55	มาก	1
ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.69	.60	มาก	3
เฉลี่ยรวม	3.77	.47	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 3.86$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 3.66$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

คุณลักษณะของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D	ความหมาย	ที่
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.67	.60	มาก	4
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	3.89	.56	มาก	1
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.86	.50	มาก	2
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.68	.63	มาก	3
เฉลี่ยรวม	3.77	.48	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.86$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.67$)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

การมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชน	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา				
	X_1	X_2	X_3	X_4	รวม
Y_1	.533**	.783**	.528**	.985**	.855**
Y_2	.592**	.548**	.985**	.537**	.787**
Y_3	.987**	.697**	.582**	.528**	.820**
Y_4	.692**	.988**	.508**	.731**	.874**
รวม	.826**	.909**	.771**	.840**	.996**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

X_1 = ด้านบุคลิกภาพ

X_2 = ด้านภาวะผู้นำ

X_3 = ด้านวิชาการ

X_4 = ด้านคุณธรรมจริยธรรม

Y_1 = การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

Y_2 = การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

Y_3 = การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

Y_4 = การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากตาราง 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .996** เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r = .874$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r = .855$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($r = .787$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($r = .987$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r = .692$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r = .533$)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r = .988$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r = .783$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($r = .548$)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิชาการมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วม

ร่วมในการปฏิบัติงาน ($r = .985$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($r = .582$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r = .508$)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนของตัวแทนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r = .985$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r = .731$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($r = .528$)

6. สรุปผล

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านวิชาการ รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. อภิปรายผล

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านวิชาการ รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และมุ่งพัฒนาโรงเรียนในสังกัดให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ พัฒนาแหล่งเรียนรู้และสร้างเครือข่ายทางการศึกษากับหน่วยงานต่างๆทุกระดับ เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ทวีโชค วิไลพันธุ์ (2555, หน้า 117) ได้ศึกษา คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี พบว่า ด้านวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทในการบริหารงานวิชาการ ต้องวางแผนการจัดองค์การ การอำนวยการ การควบคุมดูแลเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร อุปกรณ์การสอน การวัดผลประเมินผล ปรับปรุงการเรียนการสอนและส่งเสริมครูในการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ และสอดคล้องกับ พนมไพ ไชยบุตร (2557, หน้า 115) ได้ศึกษา คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ด้านการเป็นผู้นำวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เนื่องจาก ครูและบุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้ที่นำกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับวิชาไปสู่การปฏิบัติ การบริหารโรงเรียนจะมีคุณภาพมาก

น้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนร่วมกับครูผู้สอน ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับครูผู้สอน
ในโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดนครราชสีมาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย
สูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งนี้
อาจเนื่องมาจาก ในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น เกิดจากการร่วมมือจากชุมชน ที่เข้ามา
มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การ
แก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการในโรงเรียนดำเนินไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ศรีวิเศษย์ ภูมิทัศน์ (2557, หน้า 96) ได้ศึกษา สภาพการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า ความ
คิดเห็นของผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ
เนื่องมาจาก ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา ได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการ
บริหารโรงเรียน ในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน เพราะการบริหารโรงเรียน หมายถึง การ
ดำเนินงานโดยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อจัดบริการทางการศึกษาแก่ผู้เรียนหรือสมาชิกในสังคม
โดยมุ่งหวังให้มีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมและประเทศชาติ
ต้องการ และอาจเป็นเพราะว่า การที่ได้ส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนนั้นมีส่วนช่วยในการ
จัดการเรียนรู้อะไรและการบริหารโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาให้นักเรียนมีความรู้
และยังมีส่วนช่วยทำให้การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเหมาะสมและ
สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันทางบวก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการศึกษาภายในโรงเรียนที่สังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดจำเป็นต้องอาศัยทั้งผู้บริหาร ชุมชน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วน
ร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน การบริหารจัดการภายในโรงเรียน โดยผู้บริหาร
จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีทั้งคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ความสามารถด้านวิชาการ รวมทั้งมีความเข้าใจในการ
ปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนภายในโรงเรียนที่ดี เพื่อมองเห็นปัญหาและโอกาสต่างๆ ในจัดการศึกษาภายใน
โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุเทพ สังกะเพศ
(2550, หน้า 85) ได้ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วน
ร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า
คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ และด้านมนุษยสัมพันธ์กับการมีส่วน
ร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีความสัมพันธ์
ทางบวกและสามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาได้ร้อยละ 21.5

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อรับฟังความคิดเห็นและนำไปปรับใช้ในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป
2. ควรจัดให้มีระบบการประเมินผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำ โดยกำหนดให้ตัวแทนชุมชน เข้ามาร่วมประเมิน เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
2. ควรมีการศึกษาการประเมินผลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
3. ควรศึกษาความต้องการของชุมชนที่ต้องการพัฒนาหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550
- ทวีโชค วิไลพันธุ์ (2555) คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. ภาควิทยาศาสตร์สอบ และวิจัยทางการศึกษา. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พนมไพ ไชยบุตร (2557). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศรวิศิษฐ์ ภูมิทัศน์ (2557). สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- สุเทพ สังกะเพศ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.